

Бондар В.В., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Козирева В.П., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ПОВІТРЯНИМ ТРАНСПОРТОМ

Транспорт є однією з найважливіших галузей суспільного виробництва. Він покликаний задовольняти потреби населення та народно-господарського комплексу в перевезеннях.

Перевезення вантажів – один із видів господарської діяльності, яка здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. Цей вид діяльності може здійснюватися як з метою одержання прибутку, так і без такої мети (наприклад, повітряні судна можуть використовуватися для перевезень у наукових, навчальних цілях або під час несення спеціальної державної служби тощо). У першому випадку перевезення вантажів є різновидом комерційної господарської діяльності, а в другому – різновидом некомерційної господарської діяльності [2, с. 600].

До суб'єктів господарювання, що безпосередньо здійснюють перевезення вантажів, належать сторони договору перевезення вантажу: перевізник, вантажовідправник та вантажоодержувач. Вони є прямими учасниками процесу перевезення вантажу, які реалізують свою господарську компетенцію у цій сфері [1].

Варто відзначити, що кожен із передбачених законодавством видів перевізників має певні особливості в своєму правовому статусі. Якщо говорити про правовий статус авіаперевізників, то згідно зі статтею 59 Повітряного кодексу України повітряним перевізником визнається будь-яка юридична чи фізична особа, яка виконує повітряні перевезення, має права експлуатанта авіаційної техніки [3].

У свою чергу, під експлуатантом слід розуміти особу, організацію або підприємство, що експлуатує повітряні судна або пропонує свої послуги у цій галузі. Статус експлуатанта підтверджується наявністю у нього сертифіката, який дозволяє виконувати повітряні перевезення у відповідності з вимогами нормативних документів цивільної авіації. Умови та порядок проведення сертифікації експлуатантів встановлено Правилами сертифікації експлуатантів, затвердженими наказом Державної

служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 20.09.2005 р. [5]. Для отримання доступу на конкретний ринок авіаційних перевезень експлуатанту, крім сертифіката експлуатанта, необхідно мати ліцензію на здійснення повітряних вантажних перевезень та отримати дозвіл у Державній авіаційній службі України згідно з Авіаційними правилами «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній», затвердженими наказом Державної авіаційної служби України 24.10.2014 р. [4].

Визначення категорії «експлуатант повітряного судна» є похідним від категорій «власник повітряного судна» та «судновласник», що розкривають правовий статус особи, яка володіє повітряним судном на законних підставах. Власником повітряного судна можна визначити суб'єкт господарювання, який на свій розсуд, одноосібно або спільно з іншими суб'єктами володіє, користується і розпоряджається належним йому повітряним судном; відповідно, судновласником – суб'єкт господарювання, який експлуатує повітряне судно від свого імені незалежно від того, є він власником цього повітряного судна чи використовує його на інших законних підставах [2, с. 614-615].

Отже, повітряним вантажним перевізником є такий суб'єкт господарювання – власник або судновласник повітряного судна, який здійснює експлуатацію останнього для вантажних перевезень на підставі ліцензії, сертифіката експлуатанта та дозволу, що регулює доступ на ринок авіаційних перевезень.

Правовий статус вантажовідправника характеризується такими ознаками: по-перше, він вступає у договір перевезення вантажу від свого імені; по-друге, предметом зобов'язань вантажовідправника є надання вантажу разом з перевізними документами перевізнику; по-третє, вантажовідправник повинен бути зазначений як такий у перевізних документах.

Юридичним фактом, з яким пов'язано виникнення правовідносин між вантажовідправником і перевізником, є передача вантажу останньому. Вантажовідправниками можуть бути суб'єкти господарювання, яким вантаж належить на праві власності або інших законних підставах.

Сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини у сфері організації і здійснення вантажних перевезень, становить законодавство про вантажні перевезення, що за предметом правового регулювання належить до такого інституту господарського законодавства, як транспортне законодавство [2, с. 618].

Таким чином, сутність економічних відносин, які виникають у процесі здійснення перевезення вантажів, полягає у тому, що вони є продовженням процесу виробництва та одним з видів господарської діяльності, яка здійснюється суб'єктами господарювання, спрямована на надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Література

1. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 28.09.2019).
2. Господарський кодекс України: науково-практичний коментар / за ред.: Н.Б. Пацурія, В.С. Щербина. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 985 с.
3. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17> (дата звернення: 28. 09.2019).
4. Про затвердження Авіаційних правил України «Порядок надання і анулювання прав на експлуатацію повітряних ліній»: Наказ Державної авіаційної служби України від 24 жовт. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1440-14> (дата звернення: 28.09.2019).
5. Про затвердження Правил сертифікації експлуатантів: наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 20 верес. 2005 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1545-05> (дата звернення: 28.09.2019).

UDC 347.824(477)(043.2)

Verbytska A.K., student,
National Aviation University, Kyiv
Scientific adviser: Pokhylenko I.S.,
Candidate of Science of Law,
associate professor

ENSURING SAFETY OF THE USE OF AIRCRAFT IN UKRAINE

Transport plays one of the leading roles in the economic relations of any modern state. It should be noted that the aircraft usage is much younger and rather risky compared to other modes of transport and therefore less widespread. However, with the development of modern technologies, it is gradually gaining the ground due to its speed and comprehensiveness. Flight safety is a priority for aviation and an integral part of national security. Civil Aviation of Ukraine is actively integrating into the market of international transportation of passengers, cargo and other aviation services. That is why nowadays the question of civil aviation safety is raised.